

Отговори

на гл. ас. д-р Ивайло Георгиев Димитров

на критичните бележки и препоръки на членовете на Научното жури по конкурс за заемане на академична длъжност „доцент” в професионално направление 2.3. *Философия*, по научната специалност *Философия* за нуждите на ИИОЗ - БАН, обявен в ДВ бр.53/18.06.2013 г.

Позволете ми най-напред да изпълня своя дълг, като изразя най-искрената си благодарност към членовете на Научното жури – проф. дфн Ангел Стефанов, проф. дфн Валентин Канавров, проф. д-р Димитър Денков, проф. д-р Христо Тодоров, доц. д-р Георги Донеv, доц. д-р Асен Димитров и доц. д-р Христо Стоев. Чувствам се длъжен да направя това съвсем не от сляпо възприемане на установения формат на добрия академичен тон, а по силата на дълбоката признателност на ученика към учителя, която обикновено твърде рядко и/или късно намира своята най-адекватна форма на изразяване.

Липсата на експлицитно поставени въпроси в рецензиите и становищата е ясен знак, че съм направил скромната първа крачка в посока на намерението, което е основополагащо за моята монография, а именно – да провокирам по-интензивна дискусия в рамките на малката ни философска общност. Ясно съзнавам, че основателните питання и възражения във връзка с интерпретациите от „Тайната сила у Кант“ са ми били спестени не от академична куртоазия или лични симпатии, а поради факта, че изискваната детайлност на отговорите предполагат, както отбелязва проф. дфн В. Канавров, други форми на научна комуникация. В тази връзка искам да внеса поне малко яснота относно критичната бележка на доц. д-р Х. Стоев, която е най-близо до формата на конкретен въпрос. Става дума за опита ми на с. 95 да разархивирам чрез алтернативно претълкуващ превод Кантовото различаване на два акта в контекста на въвеждащото дефиниране на възловото за трансценденталната дедукция на категориите понятие за синтеза. Моят ползотворен опонент от студентската скамейка е напълно прав, че различаването на „представата-под-формата-на свързване” и „представата-на-всяко-свързване” не е най-сполучливата форма на изказ, който сам по себе си спомага за неговото непротиворечиво удържане. Изваден от контекста на обсъждането обаче той стои не просто неинформативно, а направо нелепо. Всъщност, както многократно

отбелязвам в изложението си, в случая става дума за предприемането на най-рискованата тълкувателска одисея в рамките на изследването ми, тръгваща от класическото различаване в лекциите по метафизика между *actio immanens* и *actio transiens* (с. 89), през предлагането на крайно проблематичен превод на немския глагол *verrichten*, за да получи относително заключение на с. 97-98 в разграничението между двата синтетични акта: разсъдъчният акт на спонтанността на представната сила, от една страна, и акта на самодейността на самия субект, който си позволих да назова „не-/бе-/пред-/разсъдъчен“, от друга. Въпросното различаване има за цел да парира от самото начало традиционните опити да се чете вторият вариант на трансценденталната дедукция през свръхакцентиране върху идентифициращата различия спонтанност на разсъдъка за сметка на автономността на сетивността и евристично-регулативната познавателна функция на разума, която (както съм показал в дисертацията си и предстои да обосновавам) посредством силата за въображение подготвя разсъдъчната познавателна функция, доставяйки принципи за правила. Все пак, целият акцент на работата ми е да се открият възможните подстъпи към обосноваване на хипо/тезата за принципния плурализъм на основните сили на трансценденталния субект.

Съзнавам, че подобен отговор не е нищо повече от отворена покана за дискусия върху не/възможността критически да мислим определена форма на пасивитет на висшите познавателни способности. Приемам напълно и общата критична бележка на доц. д-р Х. Стоев, която призовава към „опитомяване на интерпретативните игри“ в моето бъдещо изследване, само обходно подготвяно чрез монографията. Трябва да отбележа обаче, че подобно опитомяване е неизбежно, след като целта на работата ми бе именно да напусна временно надлежно установените интерпретативни граници на пасбищата на „питомното“, само за да поема риска да уловя и опитомя нещо относително ново в селенията на „дивото“. Тук е мястото да отбележа ключовата дума от подзаглавието на работата ми – „подстъпи“. Именно трескавото търсене на проходи и мостове към проектираното ре/конструиране на критическата метафизика на способностите ме принуди нахвърлящо да се задоволя с доставянето на ресурси от текстови свидетелства в полза на удържането на възлови Кантови дистинкции от страна на бъдещите изследователи. Това неминуемо доведе, както справедливо отбелязват проф. д-р А. Стефанов и доц. д-р Х. Стоев, до определени дефицити на достатъчно разясняващо тълкуване, което да допринесе за по-пълното разбиране на тройното различаване в кадъра на понятието за сила. Запълването на тези пропуснати

възможности за проясняваща интерпретация е непосредствена задача на следващата стъпка на критико-метафизическия ми проект. Без включването ми в конструктивна дискусия, вкоренена в местната почва, облагородявана от поколенията философстващи на „езика на Паисий“ (впрочем израз, който употребявам иронично в контексти, отнасящи се само до философстващи, които възприемат потенциите на мисленето на майчин език не като негов дом, а като крепост без бойници), тази задача би била непосилна за мен. Тук е мястото да отбележа особено високата стойност, която имат за мен изразените опасения от страна на скептиците по отношение на надеждността на критико-метафизическия проект. В по-общ план ще посоча коментара на доц. д-р А. Димитров, а в по-конкретен – недоверието на проф. д-р Д. Денков във възможността да се удържи силната хипотеза за неконтекстуалния характер на различията при определени възлови групи понятия на Кантовия критически проект. Признавам и напълно съзнавам цялата величина на поемания по такъв начин риск, но все така упорито мисля, че нищожните изгледи за успех при обосноваването на подобна тълкувателска хипотеза не са достатъчно основание опитите за това да спрат. Препоръката на доц. д-р Г. Донев за по-фокусирано търсене на спецификата на трансценденталния език на критическата метафизика е в унисон с предприеманите от мен вероятно твърде обходни и плахи стъпки.

На последно място, но не по важност, искам да изтъкна справедливостта на оценките и мненията относно необичайната структура и стил на изложение в монографията. Проф. д-р Д. Денков с пълно право отбелязва най-голямата слабост на моята изследователска работа, кулминираща в „Тайната сила у Кант“ – допускането на прекомерно много литературно-публицистични форми в опасна близост до основния ход на изложението, което противоречи на търсения висок научен стил и възпрепятства открояването на основните му достойнства. Тук е мястото да призная, че в случая става дума за съзнателно предприета рискована стъпка, за своеобразен експеримент, който прецених, че може да се проведе във формата на хабилитационен труд. В магистърската си теза, както и в докторската си дисертация, съзнателно съм се въздържал от подобни опити за, ще си позволя да ги нарека, „квазитрансцендентални трилъри“, пък било то и изтласкани в бележки под линия. Бъдещите ми проекти също не предвиждат поемането на подобни рискове, свързани с пре/осмисляния на правоспособността да преподаваш знание и/или да участваш в играта на научна политика. Признавам, че експериментът трябва да се приеме за неуспешен, след като,

както предупреждава справедливата забележка на проф. Денков, читателят би могъл да помисли, че подредбата на частите е съобразена с глаголицата, а не следва вътрешната логика на изложението. Действително, става дума за не достатъчно обмислено плащане на твърде голяма дан за няколко щастливи семантични съвпадения и иронични трохици, свидетелстващи единствено за духа на времето и личните пристрастия на автора.

Още веднъж бих искал да изразя голямата си признателност към членовете на уважаваното Научно жури за безценната подкрепа, която изследователската ми работа получава чрез споделените оценки, коментари и препоръки.

09.10.2013 г.

София